

Lapsena opittu häpeä lukihäiriöstä kiusaa vielä aikuisenakin

Puhelimeni värisee pöydällä. Nappaan sen käteeni ja huomaan ystäväni lähettäneen viestin. Ystäväni kertoo minulle kirjoitusvirheestä, joka on juuri julkaisemassani tekstissä. Ryntään välittömästi muokkaamaan tekstiä, jotta mahdollisimman harva ehtisi nähdä sen. Toimin tehokkaasti ja keskittyen vain tähän yhteen tehtävään.

Minuutti myöhemmin viestin kilahduksesta kuitaan jo ystävälleni korjanneeni virheeni ja kiitän häntä viestistä. Viestin lähetettyäni hengitän syvää ja mieleni valtaa tuttu tunne. Se on yhdistelmä häpeää ja puhdasta pettymystä itseäni kohtaan. Tunne ei ole massiivinen, mutta se on ikävä pieni inhon katse minulta minulle.

Olin 10-vuotias, kun luokanopettajani istutti minut vanhempieni väliin luokkahuoneessa ja kertoi huonot uutiset: ”Jennillä on lukihäiriö”, opettaja sanoi vakavana. Sitten hän jatkoi ”Tämä tarkoittaa sitä, että Jenni ei tule ikinä oppimaan kunnolla äidinkieltään, saati muitakaan kieliä”.

Joskus elämässä jää lauseita muistiin, niin kuin nuolaminoituna muistojeni sivuille. Se loi minulle käsityksen siitä, että minä olen virheellinen. Ettei minulla omista ponnisteluista huolimatta, voi olla mitään mahdollisuutta pärjätä kielissä tai lukuaineissa. Minun aivoissani on jokin lommon kaltainen, ja siksi minulla ei ole käytettävissä kaikkia normaaleja resursseja.

Nykyään ymmärrän lukihäiriötäni paremmin. Kyse ei ole lommasta, joka estää tietojen käsittelyn. Minulla on päässäni vain kovalevy, joka toimii eri tavalla kuin valtaosalla väestöstä.

En silti kykene elämään asian kanssa täysin ilman häpeää. Kun ikävuosina 10–25 olen sisäistänyt olevani se viallinen yksilö, tuntuu joka ikisen ihmisen kommentit lukihäiriöstäni vielä tänäkin päivänä vain sääliltä. Kun ystäväni kommentoi, että kaikkihan tekevät kirjoitusvirheitä, niin se tuntuu sääliltä. Jos jossain kirjoitetaan lukihäiriötä avaavia artikkeleita, ne tuntuvat laimealla tsemppihengellä kuorrutetulta sääliltä. Välillä lukihäiriöstäni kuuleminen säikäyttää ihmisen luettelemaan tunnettuja lukihäiriöi-

siä: Steven Spielberg, Whoopi Goldberg, Picasso ja John Irving. Tulkitsen myös tämän jonain säälin muotona, sillä vaikka ihminen tarkoittaisi listaansa lohdutukseksi, se tuntuu vain vahvistavan sitä oletusarvoa, että lukihäiriöinen on taidoiltaan heikompi.

Kokemani sääli pohjaa kouluvuosien aikana omaksutun käsitykseen lukihäiriöstä, ei niinkään todellisuuteen. En usko, että ei-lukihäiriöiset pitävät lukihäiriötä mitenkään oleellisena tai ihmeellisenä asiana. Ei-lukihäiriöiselle lukihäiriö ei ole mikään juttu, se on juttu minulle. Se on opittu leima otsassa, jonka olen antanut määrittää elämäni aivan tarpeettoman paljon.

Kun jään kiinni lukihäiriöstäni se herättää minussa edelleen häpeää ja pettymyksen tunnetta. Pettymys tulee siitä, että se vika nimeltä lukihäiriö ei ole vielä kukaan minusta kadonnut ja myös siksi, että se on edelleenkin minulle arka paikka. Olen pettynyt.

Lääkkeeksi olen keksinyt puhua avoimesti asiasta ja tuoda se ilmi välittömästi, kun tilanne sitä kaipaa. Ilmaisen asian yhtä arkisesti kuin tiedustelisin saniteettitilojen sijaintia, kuin se olisi ihan maailman tavallisin asia. Ja niinhän se on! Aion möläytellä asiaa jatkossakin niin kauan kunnes se muuttuu yhtä tylsäksi informaatioksi kuin se, että olen vasenkätinen.

Lukihäiriöstä avoimesti puhumisen ansiosta minulla on liuta ystäviä ja tuttavvia, jotka rohkeasti laittavat minulle välittömästi viestin, jos havaitsevat julkaisuissani kirjoitusvihreen (edellinen tarkoituksella). Kiitos heille! Ja joka kerta se hävettää pikkaisen vähemmän.

*) Kirjoittaja on ottanut lukihäiriöisen leiman itseensä eikä tunnista niinkään nykyisin käytettyä termiä lukivaikeudesta. Vaikeeta on.

Jenni Janakka

freelance-kirjoittaja ja puhetaiteilija

www.jennijanakka.com